

U ovom poglavlju naći ćete osnovne informacije o kupovini domena, biranju veb servera i svemu što je važno za pravljenje nove veb lokacije.

1

Domeni i veb serveri

Da biste napravili veb lokaciju kao što je `usingwordpressbook.com` (veb lokacija ove knjige), morate registrovati (kupiti) ime domena, izabrati veb server na kome će biti smešten vaš blog i povezati svoj domen s tim računarom. Tek tada možete konfigurisati i koristiti WordPress. Nije komplikovano kao što zvuči, verujte mi na reč. Štaviše, ovo je jedna od najjednostavnijih faza u pravljenju veb lokacije.

U ovom poglavlju govoriću o imenima domena i DNS sistemu, a zatim o tome kako da izaberete ime domena i registrujete ga. Na kraju ćete saznati sve što je potrebno za rad s veb serverom.

Osnove DNS sistema

Šta je ime? Ruža bi jednako mirisala i kad bi se zvala drugačije, ali veb lokacije bez imena (domena) teško ćete pronaći. Internet se zasniva na mogućnosti povezivanja – ne samo vas i vama omiljene veb lokacije, nego i svih ostalih računara na internetu. Zamislite samo koliko se računara u svakom trenutku nalazi na mreži! Kako se postiže da svaki korisnik stigne na odgovarajuće mesto na internetu? Odgovor ima samo tri slova: DNS.

DNS je skraćenica za *Domain Name System* (sistem imenovanja domena). Taj sistem po mnogo čemu liči na telefonski imenik jer uparuje reči i imena (na primer, `Google.com`) s brojevima (IP adresama, poput `74.125.45.100` koja odgovara veb lokaciji `Google.com`.) Ne zahtevaju svi uređaji ime domena, ali svaki računar ili uređaj na internetu mora imati IP adresu. Dok pretražujete veb s lokacije `Google.com`, lakše je da zapamtite ime nego `74.125.45.100`. DNS je napravljen tako da IP adresama servera i drugih računara na internetu dodeljuje imena koja se lako pamte.

Za svaki domen postoji DNS server, na kome se nalazi glavni zapis sa IP adresom koja mu je dodeljena. Na internetu ne postoji samo jedan DNS server nego hiljade njih, a na njima se ne nalaze samo zapisi domena koje ugošćavaju, nego i mnogih drugih domena globalne mreže. Ova redundantnost štedi mnogo vremena. Kad god u adresno polje svog pretraživača upišete `www.google.com`, vaš računar šalje upit DNS serveru kako bi znao kuda da se uputi. Ako DNS server

to ne zna, on će poslati upit nekom drugom DNS serveru sve dok se ne pronađe odgovor. Proces se ubrzava ako dobijete odgovor s prvog servera, i zato se ovi podaci kopiraju i ponavljaju na internetu.

Internet, računarski miš, Vudstok, sletanje na mesec i autor ove knjige, 2009. godine proslavili su četrdeseti rođendan. Internet je prvobitno razvijen kao projekat Ministarstva odbrane SAD, i prvih godina svog postojanja bio je poznat kao DARPA ili ARPANET.

Biranje imena domena

Kako izabrati odgovarajuće ime za domen? Nažalost, za to ne postoje čarobne alatke ni formule. Biranje imena domena svodi se na najprostije isprobavanje u kombinaciji s nešto malo sreće.

Ako ste iskusniji korisnik interneta, verovatno ste nekim domenima već dodeljivali imena. Neka imena, kao što su Apple.com ili Microsoft.com, lako se pamte i pružaju informaciju o svom vlasniku. Nisu sva imena domena ovako dobro izabrana niti očigledna.

Lista osam najgorih imena domena (nezavisni izvori)

www.whorepresents.com – Who Represents

www.expertsexchange.com – Experts Exchange

www.penisland.net – Pen Island

www.therapistfinder.com – Therapist Finder

www.powergenitalia.com – Italian Power Generator

www.molestationnursery.com – Mole Station Native Nursery

www.speedofart.com

www.gotahoe.com – Lake Tahoe

Srećom, imena domena navedena u napomeni predstavljaju ekstremne primere. Prisetite ih se dok budete tražili ime za svoj domen. Analizirajte dobro svaku zamisao kako biste izbegli dvosmisleno značenje.

Dobra imena domena imaju sledeće osobine:

- Lako se pamte.
- Lako se pišu.
- Lako se dovode u vezu s veb lokacijom koju predstavljaju.
- Sadrže ključne reči pogodne za pretraživanje (kao što su, na primer, ime, proizvod ili usluga vaše kompanije).

Kada pravite veb lokaciju ili registrujete domen, najpre sastavite listu potencijalnih imena domena. Dok razmišljate o njima, zavirite u registar domena iz komšiluka – na primer, NameCheap.com, GoDaddy.com ili NetworkSolutions.com (postoje i mnogi drugi, ali ovo su neki koje bih ja upotrebio). Pomoću njihovih zgodnih alati za pretraživanje proverite da li je domen dostupan (na slici 1.1 prikazana je početna strana lokacije Namecheap.com, a na slici 1.2 rezultati pretraživanja).

Upotrebio sam alatku za pretraživanje kako bih pronašao wordpressbook.com, a strana Namecheap prikazala mi je rezultate kao na slici 1.2.

Kao što vidite, neko je već registrovao ovo ime domena, ali postoje dostupni domeni koji nemaju nastavak .com. Da li da izaberem neki od njih? Šta s varijacijama predloženim na desnoj strani? Neki predlozi izgledaju sasvim dobro, zar ne? Odlučite sami. Međutim, ja sam za sada vrlo oprezan s domenima koji imaju nastavak .info (nadam se da će se to jednog dana promeniti), jer pošiljaoci neželjene pošte za svoje lokacije često kupuju ova imena pa im Google pristupa krajnje sumnjičavo. Biranje ovakvog imena domena za sada podrazumeva da će vašoj veb lokaciji trebati mnogo više vremena da se pojavi u Googleovim rezultatima pretraživanja. Predlažem stoga da iskoristite druge mogućnosti.

The screenshot shows the Namecheap website homepage. At the top, there's a navigation bar with links like Home, Register a Domain, Transfer Your Domain, Privacy Protection, FreeDNS, Web Hosting, SSL Certificates, Marketplace, and My Account. Below the navigation bar, there's a main heading: "REGISTER YOUR DOMAINS FOR JUST \$9.69. SEARCH NOW!". There are two main input fields: "1 Enter the domain name you want" and "2 Choose your preferred extension(s)". The extension options include com, net, org, us, biz, info, eu, and me. A "Search" button is next to the extension options. Below the search bar, there are several promotional banners. One banner advertises "Namecheap Web Hosting" with a "969 USD" price tag. Another banner promotes "RapidSSL" certificates for "\$10.95". There are also banners for "FREE PositiveSSL" and "PositiveSSL Certificates" with a "\$49.95 100% FREE" offer. The page also lists "Services Included With Every Domain" such as "Free URL Forwarding", "Free Email Forwarding", "Free Transfer of Ownership", "Free Dynamic DNS With Client", "Free Security Features", "Full Control of Your Domain", "Advanced Control Panel", "Custom DNS Settings", "Custom Nameserver Registration", "Friendly Customer Support", and "Optional Whois Protection Using WhoisGuard Product".

Slika 1.1 Početna strana lokacije namecheap.com na kojoj je označena oblast za pretraživanje domena.

The screenshot shows the Namecheap website's domain search interface. At the top, there's a navigation bar with links like 'Home', 'Register a Domain', 'Transfer Your Domain', etc. The main search area is titled 'Domain Name Search' and includes a search bar where 'wordpressbook.com' has been entered. Below the search bar, there are three tabs: 'SIMPLE DOMAIN SEARCH', 'SEARCH BY KEYWORDS', and 'BULK DOMAIN SEARCH'. The search results are displayed in a table with columns for 'DOMAIN NAME', 'STATUS', and 'MORE INFO'. The first result, 'wordpressbook.com', is marked as 'TAKEN'. Below it, there are several 'MORE CHOICES' which are all 'AVAILABLE'. Some of these choices have 'Limited Time Offer' banners, such as '\$8.88 for the first year' for 'wordpressbook.me' and '\$2.99 for the first year' for 'wordpressbook.tv'. At the bottom of the results, there is an 'Add to Cart >>' button and a note: 'X Not Available. — Unable to find at this time.'

Slika 1.2 Strana lokacije namecheap.com koja se dobija kao rezultat pretraživanja domena (tražen je *wordpressbook.com*).

HOĆU DA PROBAM

Traženje dobrog imena domena

Evo šta treba znati pri izboru imena domena:

1. Pomoću svog pretraživača veba (IE, Firefox, Safari, Chrome i slično) posetite lokaciju NameCheap.com.
2. U polje za pretraživanje upišite jednu ili više reči i pritisnite Search ili Go.
3. Pregledajte rezultate pretraživanja.
4. Nastavite pretraživanje dok ne pronađete odgovarajuće ime domena.

TLD je skraćenica za Top-Level Domain (domen najvišeg nivoa) i predstavlja poslednji deo imena domena (na primer, .com, .ca, .org ili .net). Internet korporacija za dodeljivanje imena i brojeva (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers, skraćeno ICANN) uspostavlja pravila i određuje kada se TLD nastavci mogu koristiti (ona deli i IP adrese). Na veb lokaciji www.icann.org možete pronaći ceo spisak domena najvišeg nivoa (kao što je .rs, koji predstavlja zvanični TLD za Srbiju).

Da ne biste izabrali domen kojim nećete biti zadovoljni, u okviru prvobitnog pretraživanja najpre isprobajte varijacije sa crticom (na primer, Wordpress-book.com), ili originalnom imenu dodajte jednu ili više reči (na primer, writingwordpressbooks.com, usingwordpress.com ili usingwordpressbook.com). I ja sam prošao kroz sličnu agoniju dok nisam pronašao pravi domen za veb lokaciju ove knjige (usingwordpressbook.com). Ne volim crtice u imenima domena, mislim da ih ljudi ne pamte, a nisam želeo da odustanem od .com domena. Ljudi su naviknuti na domene bez crtica koji završavaju sa .com. Takođe, treba izbegavati besmislene i dvosmislene kombinacije (jednu od najčešćih zabuna stvaraju slovo O i nula).

Isprobajte i veb lokacije kao što su NameTumbler.com ili NameBoy.com kako biste dobili korisne sugestije za imena domena zasnovane na ključnim rečima koje ste upisali (pri tome nemate obavezu da koristite njihove usluge registrovanja domena). Možda vam oni neće pomoći da nađete savršeno ime za domen, ali ćete verovatno dobiti inspiraciju.

A ponekad je baš to potrebno za dobru ideju – grom iz vedra neba! Kada nađete savršeno ime, vreme je da registrujete domen.

Registrowanje domena

Već sam pomenuo tri ugledna registra domena (osim njih postoje i drugi), ali registrovanje imena domena obuhvata mnogo više od nalaženja imena i biranja registra. Kada registrujete ime domena, iznajmljujete ga na godinu dana (možete i na duži period, ali ne zauvek). Na kraju iznajmljenog perioda morate obnoviti ime domena; ako to ne učinite, domen će postati dostupan drugim ljudima koji žele da ga registruju. Često se dešava da domen slučajno zastari (nakon isteka perioda registracije, imate 30 dana odgode plaćanja). To se desilo i meni.

Postupak registrovanja domena je jednostavan. Kada nađete odgovarajući domen, registar domena vodiće vas kroz ostale korake postupka (i na kraju vam uzeti novac). Kada završite registrovanje, elektronskom poštom ćete dobiti poruke koje to potvrđuju. Ako ste domen registrovali za kompaniju, predlažem da odštampate sve informacije, uključujući korisnička imena i lozinke, i da ih stavite u prikladno obeleženu fasciklu ili regulator. Kao privatno lice, uvek obeležavam poruke elektronske pošte u Gmailu (usluzi elektronske pošte koju koristim) i štampam priznanicu. Predlažem i to da istu kompaniju za registrovanje nastavite da koristite za sve svoje domene, i da za sve domene koje registrujete koristite iste podatke za prijavljivanje. To će vam pomoći da važne domene ne zaboravite i da ih ne izgubite. Ja održavam dvadeset domena, i svi osim jednog ili dva pripadaju istom registru domena. Vrlo lako i brzo mogu dobiti informacije o tome koje domene treba obnoviti, ili mogu odjednom da ažuriram lične podatke za sve svoje domene.

Prilikom registriranja imena domena, veoma je važno da ispravno upišete svoje lične podatke i da ih redovno ažurirate. Otprilike mesec dana pre nego što vaš domen istekne, registar domena poslaće vam poruku elektronskom poštom, s napomenom da domen treba obnoviti. Moj registar domena šalje elektronske poruke sve češće kako se približava datum isticanja roka, sve dok domen ponovo ne registrujem ili dok rok ne istekne. Čemu služe tolike poruke? Niko ne želi da mu se klijent požali kako nije znao da njegovom domenu ističe rok. Šta se dešava ako adresa klijenta, koja je važila u periodu registriranja domena, više ne važi? Klijent neće znati da mu domen zastareva (ili da je zastareo) dok ne bude prekasno.

Zašto koristim Gmail?

Kada je, u aprilu 2004. godine, Google pokrenuo svoju uslugu elektronske pošte, ona je imala osobinu koju nijedan drugi davalac ovakvih usluga nije nudio: 1 gigabajt memorije za elektronsku poštu. Yahoo! Mail i Microsoftov Hotmail žestoko su se trudili da održe korak sa Gmailom. Najveći dosad ponuđeni memorijski prostor (više od 7 GB) sasvim je u redu, ali je meni važno i to da mi se adresa elektronske pošte ne menja. Umesto da mi e-adresu dodeli poslodavac ili davalac internet usluga, ja koristim Gmail znajući da će mi adresa uvek ostati ista. Gmail koristim i za registriranje svih svojih domena, kao i za druge vrste usluga. Važno mi je to što, ako neki moj domen prestane da važi (na primer, larixconsulting.com, trishussey.com ili usingwordpressbook.com), moje važne elektronske poruke neće biti uništene.

Šta ako Google prestane da nudi Gmail? Pa, ništa – oko 150 miliona korisnika i ja ostaćemo uskraćeni za vrlo korisnu uslugu.

Pre petnaestak godina, kada sam počeo da radim s veb lokacijama i domenima, bilo je uobičajeno da kompanije imaju problema s ponovnim registriranjem i ažuriranjem imena svojih domena. Ne samo da su se ažuriranja slala samo na date adrese e-pošte, nego su i sva ažuriranja morala da budu poslata s tih adresa. Što je još gore, poruke o isticanju roka domena slale su se elektronskom poštom samo osobi koja je registrovala domen. Ako, na primer, neko registruje domen vasa-kompanija.com i koristi elektronsku adresu kompanije, a zatim kompaniju napusti, sva e-pošta za tu osobu vratiće se u registar domena, a poruke upućene klasičnom poštom ostaće u sobi za razvrstavanje pošte. Jednoga dana u kompaniju će stići telefonski poziv sa upozorenjem da vašoj kompaniji niko ne može poslati elektronsku poštu, a da veb lokacija kompanije čudno izgleda. Naravno, vaš domen je prestao da važi, a vi to niste saznali na vreme. Pre petnaest godina, da biste promenili lične podatke o kontaktu vezane za domen osobe koja više nije u kompaniji, morali ste da u registar domena šaljete faksove koje je potpisao potpredsednik ili predsednik kompanije. Danas je proces ažuriranja mnogo jednostavniji, posebno zato što većina registara domena koristi

sistem korisničkog imena i lozinke za dobijanje pristupa oblastima ažuriranja domena.

Pouka ove priče je dvojaka. Prvo, ako registrujete domen za svoju kompaniju, proverite da li se adresa elektronske pošte odnosi na opšti i svima dostupan nalog, a ne samo na onaj koji koristi ime registrovanog domena. Drugo, ukoliko registrujete domene samo za sebe, upotrebite adresu e-pošte sa Googlea, Yahooa ili sličnog pretraživača kome uvek možete pristupiti. Nije dobro koristiti adresu elektronske pošte s radnog mesta ili onu koju vam dodeli davalac internet usluga; neka od njih se može promeniti a da vi ne dobijete ažuriranu verziju. Istina je da vi na svom domenu uvek možete ažurirati svoje informacije o kontaktu, i da bi trebalo da to radite redovno, ali budimo realni – veoma je lako zaboraviti na takve stvari.

Nakon što ste pronašli savršeno ime domena i registrovali ga, treba savladati još samo korak do korišćenja WordPressa: veb server.

Veb serveri i hosting veb lokacija

Bez veb servera ne možete imati veb lokaciju. Veb server (engl. *webhost*) jeste, najprostije rečeno, računar, tj. server na internetu koji se konfigurise tako da na njemu možete praviti i čuvati veb lokacije. Ako za svoju veb lokaciju koristite WordPress.com, to je vaš veb server. U nastavku ćete saznati o čemu treba da vodite računa prilikom biranja veb servera, tj. hosting kompanije.

Biranje veb servera

Prilikom biranja veb servera, prvo treba povesti računa o troškovima. Logično bi bilo da za veći broj funkcija treba više i da platite. U opštem slučaju, najveći deo novca odvaja se za dodatni memorijski prostor i propusnu moć koji vam se dodeljuje na mesečnom nivou. Kada dostignete odgovarajući nivo ugošćavanja (hostinga) na veb serveru, počinjete da plaćate za stabilnost, redundantnost i servere za rezervne kopije. Ne spadam u one koji često prave rezervne kopije svoje veb lokacije. Moje potrebe se, kao i potrebe većine korisnika, svode na deljenje veb servera. Ugošćavanje lokacije na deljenom veb serveru podrazumeva da mnogo korisnika i veb lokacija deli prostor na jednom fizičkom serveru. To ne znači da svako ko to želi može pristupiti vašoj lokaciji i raditi s njom šta hoće. Sve zapravo liči na stanovanje u istoj stambenoj zgradi, gde vam se dodeljuje prostor i uslovi njegovog korišćenja za izvesnu mesečnu sumu novca. Kao i u stambenoj zgradi, i na veb serveru postoje pravila kućnog reda koja morate poštovati zbog suseda. Ne brinite, ova ograničenja na većinu korisnika uopšte ne utiču. Međutim, ako spadate u 1% naprednih korisnika, možda će vam biti ponuđena mogućnost prijavljivanja na namenski server (engl. *dedicated server*).

Propusna moć (engl. *bandwidth*) mera je količine podataka koja se šalje s jednog računara na drugi. U kontekstu veb lokacija i veb servera, vaša propusna moć (koja se ponekad naziva i *transfer*) najvažnija je za korisnike koji posećuju vašu lokaciju. Svaka posećena stranica šalje korisniku podatke sa servera. Podaci su podeljeni na stranice, slike i druge informacije koje postavite na lokaciju. Za veb lokaciju koja ima samo tekst potrebna je manja propusna moć nego za lokaciju sa slikama i video-zapisima visoke rezolucije.

Namenski server omogućava da imate ceo server samo za sebe. Slično kao kad iznajmite kuću – ne posedujete je, ali ste slobodni da u njoj radite šta hoćete. Kada vam kompanija iznajmi namenski server, obeležiće ga, brinuti se o tome da neprekidno radi, ponovo ga pokrenuti ako treba, ali ostalo zavisi od vas – što je i dobro i loše. Na serveru možete instalirati šta hoćete, ali ako on zbog toga pre-stane da radi, za popravku ćete morati sami da se pobrinite.

Sada razumete zašto većina nas koristi isključivo deljeni server. Svi volimo moćne servere, ali od njih odustajemo i prihvatamo određena ograničenja u zamenu za stabilnost i bezbednost. Namenski server podrazumeva mesečne troškove koji približno iznose 80–100 dolara za osnovnu konfiguraciju (što je mnogo više od 10 ili 12 dolara mesečno za deljeni server). Ukoliko nemate mnogo veb lokacija i ako ne izvršavate programe za posebne namene, namenski server će vam predstavljati nepotreban trošak i brigu.

Šta se smatra prihvatljivim nalogom na deljenom serveru? S malim odstupanjima, osnovni početni paket mogao bi da izgleda ovako:

- između 2 i 5 gigabajta (GB) memorije
- između 30 i 50 GB za transfer
- instalirani CPanel i Fantastico (veb alatke za održavanje naloga na veb serverima i instaliranje softvera, kao što je WordPress, na vašem nalogu; kontrolni pano (Control Panel) zasnovan na vebu i instaliranje jednim pritiskom tastera miša predstavljaju jedno te isto)
- Neograničeni domeni i poddomeni
- Neograničene baze podataka
- Podrška za WordPress

Detaljnije informacije o zahtevima za instaliranje WordPressa na vašem serveru naći ćete u poglavlju 2, „Instaliranje WordPressa na veb serveru“. Ako veb serveri nude detaljnije informacije o svom paketu za osnovni server, potražite PHP (verziju 4 ili noviju) i MySQL (verziju 4 ili noviju) kako biste bili sigurni da možete instalirati WordPress. Ukoliko niste sigurni, raspitajte se pre nego što se prijavite za paket. PHP i MySQL biće detaljnije obrađeni u poglavlju 2.

Ovo su samo neke osnovne karakteristike za koje smatram da su najpotrebnije i najtraženije. Većina veb servera nudi obilje adresa elektronske pošte i FTP naloga, ali moje iskustvo govori da ih mnogi ne koriste. Osnovni plan poput navedenog košta oko 10–12 dolara mesečno. U većini paketa važi pravilo da ćete, ako više platite, dobiti više prostora na disku i veću propusnu moć. Ako ne znate od čega da počnete, znajte da je navedeni osnovni paket sasvim dovoljan za manji obim poslovanja ili za pojedince.

WordPress.org preporučuje veb servere

S obzirom na to da su WordPress zajednica i Automattic radili s velikim brojem veb servera, nekoliko njih je preporučeno i na veb lokaciji WordPress.org:

- BlueHost
- DreamHost
- MediaTemple
- LaughingSquid

Ja sam koristio neke od njih i smatram da su dobri i pouzdani. Sigurno ima i korisnika koji tako ne misle, ali to važi za sve veb servere na globalnoj mreži. Ako posetite veb lokaciju <http://wordpress.org/hosting/> i izaberete neki od preporučenih veb servera, WordPress.org će s njega primiti potvrdu. Ukoliko veb server izaberete na taj način, moći ćete da budete sigurni da dobro radi sa WordPressom i da podržava WordPress zajednicu.

Dok proveravate veb servere koje su vam preporučili prijatelji, bacite pogled na njihovu tehničku podršku. Imaju li dostupna i pregledna najčešća pitanja korisnika? Postoji li baza znanja koja se može pretraživati? Imaju li smisla odgovori na pitanja? Iako možda niste nameravali da se oslanjate na usluge tehničke podrške veb servera, postoje situacije kada će vam zatrebati (na primer, kada vaša veb lokacija ne radi). Važno je da u kritičnim situacijama možete dobiti precizne i razumljive odgovore na svoja pitanja.

I još nešto: uvek prethodno proverite da li izabrani veb server dozvoljava da početni paket kasnije nadogradite s više prostora i više propusne moći bez dodatnog naplaćivanja (i kakav je postupak). Većina veb servera će vam „dozvoliti“ da kupite dodatni prostor i propusnu moć ako vam je to potrebno. Zaista dobri veb serveri podići će vas na viši nivo kada shvate da je to jeftinije od jednokratne nadogradnje. Najbolji veb serveri pratiće kako koristite svoj nalog i preporučiti kada je vreme za nadogradnju.

RECI MI VIŠE Media 1.1 – How to Choose a Good Webhost (Kako da izaberete odgovarajući veb server)

Pristupite ovoj audio-datoteci preko svog registrovanog veb izdanja na lokaciji my.safaribooksonline.com/9780132182836/media

Rad s veb serverom

Veb server je poslovna usluga koju plaćate kao i bilo koju drugu vrstu usluge, s jednom dodatnom komplikacijom: možda vam komunikacija s veb serverom neće biti jednostavna, niti ćete uvek razumeti šta dobijate za svoj novac (nemojte se zbog toga osećati loše). Veb server održavaju ljudi koji, srećom, daju sve od sebe i verovatno će vam tehnička podrška biti dostupna na svakih nekoliko minuta svakog dana (u to sam se i sam uverio).

Kada nešto pođe naopako, komuniciraćete uglavnom samo sa svojim veb serverom. Nudim nekoliko smernica koje bi vam mogle biti od pomoći:

- Ako od svog veb servera dobijete poruku elektronske pošte koju ne razumete, odgovorite na nju (osim ako vas poruka „Don't Reply to This Message“ uputi da to ne činite), ili pozovite tehničku podršku i tražite objašnjenje.
- Budite ljubazni u elektronskim porukama i telefonskoj komunikaciji. Ništa ne motiviše tehničku podršku toliko kao jednostavno „molim vas“.
- Ako dobijete poruku o grešci, kopirajte je celu (to je veoma važno) u dokument ili poruku elektronske pošte. Ukoliko tehničkoj podršci saopštite: „Stigla mi je neka poruka, nemam pojma kakva, ali moja veb lokacija sada ne radi“, tražićete vam više informacija.
- Pružite što više informacija o problemu koji imate, uključujući i one o svom operativnom sistemu, pretraživaču veba, o tome šta ste radili u vreme kada se javila greška. Napišite svoje ime, identifikator korisnika i informacije o kontaktu. Nemojte otkrivati svoju lozinku jer ona tehničkoj podršci nije neophodna da bi otkrila šta se dešava s vašim nalogom ili veb lokacijom.
- Budite strpljivi dok čekate odgovore od tehničke podrške. Potrebno je vreme da bi se otkrilo u čemu je problem, rešenje ne mora uvek biti očigledno. Ako vas zamole da ponovite neke korake, poslušajte ih.
- Ukoliko niste zadovoljni uslugom, tražite kontakt sa supervizorom. Osoba kojoj se obraćate mora imati višegodišnje iskustvo i moć da vam nadoknadi štetu ako vaša veb lokacija duže vreme ne proradi njihovom greškom.

Da li da tražite pomoć od prijatelja? Zavisi od toga koliko im je znanje i iskustvo, i koliko su upućeni u rad vašeg veb servera. Ja svojim prijateljima ne mogu uvek da pomognem jer ne znam kako određeni veb server nešto radi. Iako mnogi rade na sličan način i koriste iste alate za upravljanje i održavanje, mogućnosti podešavanja usluga za potrebe klijenata zaista su brojne.

Kad se sve uzme u obzir, ja nisam tipičan niti posebno „lak“ klijent za tehničku podršku. Prilično sam upućen u materiju i ako se desi da imam problem, on po pravilu mora biti komplikovan. Uvek se trudim da budem ljubazan i kooperativan. Arogancija ne pomaže – naprotiv.

Nemojte se plašiti da potražite nov veb server ako niste zadovoljni uslugama starog. Ukoliko na svoje žalbe dobijete odgovor poput: „Vaša WordPress lokacija

je vrlo zahtevna sa stanovišta resursa i treba da se pretplatite na namenski server“, vreme je da rešenje potražite na drugoj strani.

Ne zaboravite na sličnost između deljenja veb servera i stanovanja u stambenoj zgradi. Ako neko stalno pravi nered, mora biti izbačen. Vaš veb server se mora brinuti da server koji koristite mogu koristiti i svi ostali njegovi klijenti. Ukoliko veb server isključuje vašu veb lokaciju ili je uspori zato što se vaša WordPress instalacija otela kontroli, potražite pomoć stručnjaka za WordPress.

Pomogao sam mnogim korisnicima u rešavanju ovog problema, a 90% tog vremena potrošio sam na keširanje veb lokacija (o ovome će biti reči u poglavlju 6, „Pronalaženje i korišćenje dodatnih modula“) i isključivanje dodatnih modula (neki od njih zauzimaju dosta sistemskih resursa). Uz prerastanje mogućnosti veb servera, navedeni problemi uglavnom predstavljaju glavne razloge za prelazak s jednog veb servera na drugi.

Podešavanje DNS parametara za rad s veb serverom ili lokacijom WordPress.com

Biću iskren: podešavanje DNS parametara nije teško, ali ne mogu vam reći kako se to tačno radi. Svaki registar domena drugačije obrađuje ažuriranja DNS-a. Jedna usluga koja se time bavi naziva se Manage DNS, a druga Edit DNS. Dva registra domena s kojima najčešće radim (jedan moj lični i jedan klijentski) imaju slične reči za potpuno različite pojmove koji se odnose na DNS. Na predavanjima često ponavljam: ako zbog nečega redovno koristim datoteke za pomoć, to je onda ažuriranje DNS-a mog domena.

Neki veb serveri prijavljenim korisnicima nude besplatna imena domena. Ako to prihvatite i preko njih registrujete domen, sve ovo možete preskočiti. Isto važi i ukoliko koristite WordPress.com i izaberete opciju da niste ranije imali domen i registrujete ga preko njih.

HOĆU DA PROBAM

Ažuriranje DNS parametara

Osnovni postupak za ažuriranje DNS parametara jeste sledeći:

1. Prijavite se na kontrolni pano (Control Panel) svog veb servera i pronađite opciju za dodavanje imena domena. Pratite jednostavan postupak od nekoliko koraka.
2. U elektronskoj poruci dobrodošlice koju ćete dobiti od veb servera, trebalo bi da se nalazi odeljak sledeće (ili slične) sadržine:

Note: If you are using your own domain name, please update your domain name servers to

(Napomena: Ako koristite sopstveno ime domena, molimo vas da ažurirate svoje servere za imenovanje domena na)

ns1.yournewwebhost.com

ns2.yournewwebhost.com

Ova informacija će vam zatrebati u koraku 3. Ako ste koristili sopstveni domen na lokaciji WordPress.com, ona će vam dodeliti svoje DNS parametre kada se budete prijavili za njene usluge domena.

3. Prijavite se na svoj registar domena i pronađite mesto gde možete ažurirati DNS parametre za svoj domen. Moje izgleda kao na slici 1.3.

The screenshot shows the Namecheap website's domain search page. The search bar contains 'www.wordpressbook.com'. The search results table is as follows:

DOMAIN NAME	STATUS	MORE INFO
☒ wordpressbook.com	TAKEN	Whois
MORE CHOICES		
☐ wordpressbook.me	AVAILABLE	
Limited Time Offer! \$8.88 for the first year.		
☒ wordpressbook.net	TAKEN	Whois
☐ wordpressbook.org	AVAILABLE	
☐ wordpressbook.us	AVAILABLE	
☐ wordpressbook.mobi	AVAILABLE	
☐ wordpressbook.cm	AVAILABLE	
☐ wordpressbook.biz	AVAILABLE	
☐ wordpressbook.info	AVAILABLE	
Limited Time Offer! \$2.99 for the first year.		
☐ wordpressbook.tv	AVAILABLE	
☐ wordpressbook.co.uk	AVAILABLE	
☐ wordpressbook.org.uk	AVAILABLE	
☐ wordpressbook.me.uk	AVAILABLE	

At the bottom of the table, there is a note: "Add to Cart >> Not Available. — Unable to find at this time."

Slika 1.3 Primer ažuriranja DNS parametara u registru domena.

5. Pritisnite dugme da potvrdite izmene.
6. Čekajte.

POKAŽI MI Media 1.2 – Updating Your DNS Settings (Ažuriranje DNS parametara)

Pristupite ovoj video-datoteci preko svog registrovanog veb izdanja na lokaciji my.safaribooksonline.com/9780132182836/media

Još malo čekanja, izvinite! Nema načina da predvidite koliko će trajati ažuriranje DNS-a za domen, ali postoje jednostavni načini da saznate kada su izmene sprovedene. Prvi i najlakši način jeste da upišete ime domena u adresno polje svog pretraživača veba i vidite da li se prikazuje. Ovo uradite odmah, da biste videli kako izgleda podrazumevana stranica za novi domen vašeg registra domena; tako ćete kasnije moći da uporedite da li se nešto promenilo. Kada primetite da stranica izgleda drugačije, nastavite s radom.

Drugi način da proverite da li je domen ažuriran malo je komplikovaniji. Posetite veb lokaciju www.network-tools.com ili www.who.is (jeste, TLD je .is, ne .com!), upišite ime svog domena i izaberite listu „whois“. Prikazaće se serveri na internetu koji se prepoznaju kao vaš DNS. Ova provera ne zavisi od vašeg davaoca internet usluga (oni često poslednji ažuriraju svoje DNS servere novim ili ažuriranim stavkama) i daje vam dvostruku proveru da li postupak napreduje. Dešava se da u isto vreme različiti ljudi vide različite verzije vaše veb lokacije, posebno ako ste je premeštali. To se dešava zato što jedan davalac internet usluga možda nije ažurirao svoj DNS, a drugi jeste. Ovo neslaganje je savršeno normalno, neizbežno i izludujuće.

Da biste izbegli kašnjenja svog davaoca internet usluga pri ažuriranju DNS-a, isprobajte uslugu kao što je OpenDNS koja održava veliki broj DNS servera širom sveta i često ih ažurira. Kod kuće možete podesiti računar ili ruter tako da koristi OpenDNS umesto podrazumevanih DNS parametara vašeg davaoca internet usluga. Ovaj mali trik uštedeće vam sate čekanja da vaša veb lokacija postane spremna.

HOĆU DA PROBAM

Provera DNS-a s komandne linije

Na mreži postoje brojne usluge pomoću kojih možete proveriti da li su se DNS parametri vašeg domena promenili, ali postoje i brojni sjajni trikovi koje možete izvoditi s komandne linije. Upotrebićemo komandu `nslookup` jer radi na isti način i na Mac i na PC računarima.

1. Na PC-ju otvorite meni Start i pritisnite Run. Upišite `cmd` i pritisnite OK. Na Macu otvorite omotnicu Applications, pritisnite Utilities i pokrenite Terminal.
2. I na PC-ju i na Macu prikazaće se prozor s komandnom linijom. Iza odzivnika upišite `nslookup` i pritisnite Enter odnosno Return.
3. Iza odzivnika `>` upišite `set querytype=ns` i pritisnite Enter odnosno Return.

4. Izgledaće kao da se ništa ne dešava jer će se prikazati nov odzivnik >. Upišite ime domena koji proveravate i pritisnite Enter odnosno Return. Trebalo bi da se pojavi nešto slično ovome:

```
SSBN-643:- trishussey$ nslookup
```

```
set querytype=ns
```

```
usingwordpressbook.com Server: 208.67.222.222 Address: 208.67.222.222#53
```

Non-authoritative answer:

```
usingwordpressbook.com nameserver = ns1.dreamhost.com. usingwordpressbook.com nameserver = ns2.dreamhost.com. usingwordpressbook.com nameserver = ns3.dreamhost.com.
```

Authoritative answers can be found from: >

5. Upišite **exit**, pritisnite Enter odnosno Return i dobićete ono što ste tražili!

Ako niste sigurni u to da je odgovor pravi (možda vaši prijatelji vide vašu veb lokaciju a vi ne), možete brzo isprazniti sve adrese koje ste snimili na svom računaru (DNS keš), i to jednostavnom komandom s komandne linije (pošto vam je prozor terminala i dalje otvoren):

Za PC: **ipconfig /flushdns**

Za Mac verzije 10.4 ili starije: **lookupd -flushcache**

Za Mac verzije 10.5 ili novije: **dscacheutil -flushcache**

Imao sam priliku da ispraznim svoj DNS keš kada sam nestrpljivo čekao da se server podigne, a sve je ukazivalo na to da je on već podignut (ja to nisam mogao da dočekam). Isto ćete postići i ako ponovo podignete sistem, ali zašto biste to radili kada postoje simpatične komande koje možete iskoristiti?

POKAŽI MI Media 1.3 – Checking the DNS for Your Domain Name with nslookup (Provera DNS-a vašeg domena pomoću komande nslookup)

Pristupite ovoj video-datoteci preko svog registrovanog veb izdanja na lokaciji my.safaribooksonline.com/9780132182836/media

Podešavanje parametara i funkcija veb servera

Pre nego što završim prvo poglavlje, pozabaviću se kontrolnim panoom (Control Panel). On je jedan od najvažnijih ali i najproblematičnijih delova veb servera. Uvodna poruka elektronske pošte koju dobijate od veb servera daje vam vezu ka vašem nalogu na veb serveru i ka kontrolnom panou zasnovanom na vebu. Pomoću ove alatke možete raditi sve što ima veze s veb serverom i ugošćavanjem vaše veb lokacije na njemu, osim onoga što se tiče same veb lokacije napravljene u WordPressu. Na veb serverima se za korisnike instaliraju razni softverski paketi za kontrolni pano; mnogi koriste cPanel, a neki veb serveri čak prave i sopstvene pakete. Kontrolni panoi bi trebalo da uobičajene zadatke olakšaju korisnicima koji nemaju stručna znanja. Loše napravljeni kontrolni panoi mogu da postignu

suprotan efekat, ali ako razmotrite šta vam drugo preostaje (da sve radite preko komandne linije ili, još gore, da za svaku sitnicu zovete tehničku podršku), ispa-da da je bolje da naučite kako se koristi kontrolni pano.

Nabrojaću najvažnije zadatke koje bi trebalo da savladate kako biste radili na svom veb serveru:

- Podešavanje parametara za korišćenje novih domena i poddomena na veb serveru.
- Korišćenje programa za upravljanje datotekama (zasnovanog na vebu) za pravljenje praznih datoteka i omotnica, kao i definisanje prava pristupa za njih.
- Pravljenje, menjanje i održavanje baza podataka.
- Korišćenje paketa koji se instaliraju automatski (ako ga vaš veb server nudi) za instaliranje WordPressa ili drugih alati.
- Održavanje dodatnih FTP naloga.
- Pravljenje i održavanje naloga elektronske pošte.

Kad god počnem da koristim veb server s kontrolnim panoom konfigurisa-nim na nepoznat način, ja upotrebim sistem za pomoć i pronađem informacije o tome kako se obavljaju najjednostavniji zadaci. Kasnije naučim da radim i ostalo što mi je potrebno.

POKAŽI MI Media 1.4 – Using Your Control Panel (Korišćenje kontrolnog panoa)

*Pristupite ovoj video-datoteci preko svog registrovanog veb izdanja na lokaciji
my.safaribooksonline.com/9780132182836/media*

Iako brojne poslove s datotekama možete obavljati pomoću dobrog FTP kli-jenta, morate se prijaviti na kontrolni pano da biste radili s bazama podataka, nalogima (za elektronsku poštu ili FTP) ili domenima. Ovo je oblast gde ne treba da bežite od datoteka za pomoć.